

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Vår ref.	Deres ref.	Dato
22/06063-9	22/5736	13.03.2023

NMBUs hørings svar på NOU 2022: 17 Veier inn - ny modell for opptak til universiteter og høyskoler

Vi viser til deres brev datert 9. desember 2022. NMBU har strukturert i sitt forslag til høringsinnspill etter kapitlene i NOU-en og kommentarene. Der det ikke er kommentar, støttes utvalgets forslag.

Kapittel 3 utfordringer i dagens regelverk

NMBU deler opptaksutvalgets oppfatning av utfordringene med dagens opptaksmodell. Dagens regelverk er komplekst og vanskelig å sette seg inn i for søkere, og de store mulighetene til å forbedre karakterer og oppnå tilleggs poeng fører til kunstig høye poenggrenser uten at dette gjør studentene bedre i stand til å gjennomføre studiene.

Kapittel 5 Kvalifisering i ny opptaksmodell

5.1.2 Utvalget foreslår at:

- generell studiekompetanse fortsatt bør være grunnlag for opptak til høyere utdanning
- generell studiekompetanse skal fortsatt gis når søkeren har:
  - fullført studieforbereende utdanningsprogram eller påbygging til generell studiekompetanse
  - bestått de seks studiekompetansefagene og fylt 23 år – dagens krav om dokumentasjon på praksis fjernes.
  - gjennomført minst ett års høyere utdanning eller toårig fagskole

NMBUs vurderinger:

Utvalget peker på at som følge av at de fleste aktiviteter blir godkjent som praksis, vil de fleste søkere som har fylt 23 år og har de seks fagene, oppfylle kravene til 23/5-regelen. Utvalget foreslår å fjerne praksiskravet.

Når praksiskravet kan dekkes på så mange måter som i dag, er kravet i realiteten uthullet og etter NMBUs vurdering kan det være like rettferdig overfor søkere som har vanskelig med å skaffe tilstrekkelig dokumentasjon, at kravet blir avskaffet. Videre kan det etter NMBUs vurdering gi en uheldig signaleffekt at søkere over 23 år skal oppnå studiekompetanse etter kun ett år med videregående skole. NMBU merker seg at utvalget peker på at denne gruppen har noe lavere gjennomføring enn de som har gjennomført videregående skole, men støtter likevel forslaget på grunn av samfunnets og enkeltpersoners behov for å komme raskere i gang med høyere utdanning.

Etter dagens forskrift er det kun søkere som er tatt opp til ett års studier etter bestemte forutsetninger som får generell studiekompetanse av dette. NMBU foreslår at alle som har fullført et studium på minst 60 studiepoeng bør få generell studiekompetanse, selv om de ikke er tatt opp etter unntaksreglene i dagens forskrift.

5.4.1 Opptaksprøver

NMBU ser at det er mange utfordringer med en kvalifiserende prøve, altså en prøve som skal gi adgang til høyere utdanning for søkere som ikke har generell studiekompetanse eller godkjent realkompetanse for et gitt studium. Generell studiekompetanse bør være hovedvei inn i høyere utdanning, og vi er i utgangspunktet skeptiske til at en heldagsprøve skal erstatte eller være sidestilt med å fullføre studieforberedende utdanning. NMBU støtter utvalgets forslag om at dette ikke innføres per i dag, men at man følger med på utprøvingen i Sverige.

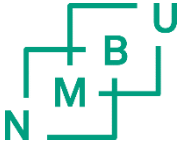
5.5.1 og 5.5.2 Generell studiekompetanse som grunnlag for opptak

Utvalget foreslår følgende:

- realkompetansevurdering videreføres som en vei inn i høyere utdanning
- vurderingsmetodene for realkompetansevurdering forbedres
- muligheten til å få dispensasjon fra generell studiekompetanse videreføres
- videregående opplæring får ansvar for å gjøre vurderingen og utstede dokumentasjon til elevene
- universiteter og høyskoler fortsatt skal ha ansvaret for å vurdere om søkerne har nødvendige faglige forutsetninger for å gjennomføre det aktuelle studiet
- muligheten til å sette spesielle opptakskrav i form av nivåkrav avvikes

NMBU har praktisert muligheten til å sette spesielle opptakskrav i form av nivåkrav og har gode erfaringer med dette. For vårt engelskspråklige bachelorprogram erfarer vi at krav om 4 i fellesfaget engelsk i vgs. sikrer at studentene har gode nok kunnskaper til å følge undervisning, lese, snakke og skrive fullt og helt på engelsk. Men vi ser at med den modellen som det legges opp til der det ikke vil være mulighet for å ta opp fag, blir det vanskelig å ha en ordening med nivåkrav.

NMBU støtter følgende forslag:

- muligheten til å sette spesielle opptakskrav i form av innholdskrav eller krav om opptaksprøve videreføres
- Kunnskapsdepartementet og institusjonene går gjennom bruken av spesielle opptakskrav med mål om å forenkle og ha like krav på like studier
- unntaket fra generell studiekompetanse for enkeltstudier videreføres, og unntaket knyttes til alternativ kompetanse som gjelder alle søkere

Kapittel 6 Rangering i ny opptaksmodell

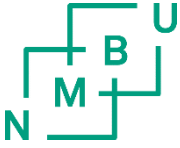
NMBU støtter utvalgets flertall. Kompensasjon for førstegangstjeneste bør gis på andre måter enn ved poenggrensedrivende tilleggspoeng. Behov for tilleggspoeng for å veie opp for manglende mulighet for å forbedre karakterer i løpet av førstegangstjenesten vil også falle bort når alle andre former for tilleggspoeng og forbedring av karakterer bortfaller. NMBU er usikker på om det er opptaksmodellens rolle å stimulere all ungdom til å avtjene verneplikt, men de som avtjener verneplikt bør fremdeles kunne reservere sin studieplass.

NMBU støtter forslaget om å innføre en lignende prøve som Høgskoleprøvet i Sverige. Det bør være en mulighet for å forbedre sitt rangeringsgrunnlag, av hensyn til søkere som ikke har kunnet gjennomføre videregående på en måte som gjorde at de fikk utnyttet sitt potensiale. NMBU er enig med utvalget i at denne kvoten bør være vesentlig mindre enn karakterkvoten, og at det bør settes en grense for hvor mange ganger man kan ta prøven.

Utvalget foreslår videre:

- rangering i kvoten skjer på bakgrunn av resultatet på opptaksprøven
- alle som ønsker å forbedre rangeringsposisjonen sin, konkurrerer i opptaksprøvekvoten
- alle som har generell studiekompetanse, men som ikke kan poengberegnes, konkurrerer i opptaksprøvekvoten
- søkere som er kvalifisert gjennom realkompetansevurdering, konkurrerer i opptaksprøvekvoten
- det settes en nedre aldersgrense og et maksimalt antall ganger det er mulig å ta prøven
- ordningen med særskilt vurdering avvikles fordi behovet dekkes av opptaksprøven
- middelverdien mellom standpunkt og eksamen i et fag brukes til å regne ut karaktergjennomsnittet til en søker
- nye fag tatt etter fullført videregående opplæring skal påvirke karaktergjennomsnittet, men bare til studier som har faget eller fagene som et spesielt opptakskrav

NMBU støtter dette forslaget, men deler utvalgets bekymring i at dette kan føre til at noen utsetter å ta enkelte fag til etter videregående for å optimalisere karaktergjennomsnittet.

Det foreslås videre at:

- det bare er søkere som ikke har fullført videregående, som kan rangeres etter 23/6-regelen
- institusjoner som har opptaksprøve som spesielt opptakskrav, fortsatt kan bruke denne til å rangere søkere
- institusjoner som ønsker det, kan ta i bruk supplerende rangeringskriterier for å finne de best egnede blant de best kvalifiserte søkerne
- opptaksregelverket åpner for å kunne bruke spesielle kvoter
- dagens spesielle kvoter for søkere med samisk språkkompetanse videreføres
- dagens spesielle kvoter for søkere med tilknytning til Nord-Norge videreføres
- det innføres spesielle kvoter for kjønn
- det skal være en grense for hvor stor forskjellen i poengsum kan være mellom dem som kommer inn på ordinært grunnlag, og dem som kommer inn i spesielle kvoter
- Kunnskapsdepartementet har beslutningsmyndighet, og at spesielle kvoter for grupper av søkere bare skal benyttes der det er gjort en konkret vurdering

NMBU støtter forslaget om innføringen av spesielle kvoter dersom det også innføres en grense for hvor stor forskjellen i poengsum kan være mellom dem som kommer inn på ordinært grunnlag og dem som kommer inn i spesielle kvoter.

Kap 7: Organisering i ny opptaksmodell

Utvalget foreslår:

- krav om deltagelse i Samordna opptak formaliseres i opptaksforskriften
- det nasjonale felles regelverket avgrenses til grunnutdanninger på 60 studiepoeng eller mer,
- institusjonene selv kan fastsette regelverk til mindre enheter
- Kunnskapsdepartementet vurderer muligheter for å gi tidligere svar til søkere som allerede er kvalifisert på søknadstidspunktet

NMBU støtter disse forslagene.

Vennlig hilsen

Elise Norberg e.f.
Prorektor for utdanning

Hans Gran
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

